

רחשני לב

ליקוטי מאמרים ודברי חיזוק ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

פרשת תצוה
ט"ו אדר א' ה'תשפ"ד
שנה י"ב גליון כ"ג

הדלקת הנרות	מוצאי ק"ש	סוף ק"ש לשב"ק	לעיקוואוד
5:23	6:55	8:44/9:24	ברוקלין
5:21	6:54	8:43/9:23	ירושלים
4:55	6:49	8:26/9:02	בני ברק
5:11	6:46	8:28/9:04	אלעד
5:04	6:47	8:27/9:03	

ואתה וגו'

למה לא נזכר שמו, לפי שבכל דור ודור הולך עמהם...

שפתי כהן על התורה בת"ד, מתלמידי גורי האריז"ל

ואתה תצוה

ואתה (כל יהודי ויהודי) תצוה, היינו שמהנהגתך ודרך בחיים ילמדו את פיקודי ה', ותהי' 'מוסטער' (אחד שילמדו ממנו) בעיני העם.

הגה"צ ר' ניסן האלפערט זצ"ל, לימודי ניסן עמוד שצ"ה בסוף

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור להעלות נר תמיד

הדיוקים בפסוק זה רבו מאוד, שכן תיבת 'אתה' לכאורה מיותרת, שהרי הוא מדבר עמו עד עתה, וזהו המשך הדיבור עמו, ובכלל, הלשון מדויק יותר אילו נאמר 'צו את בני ישראל', ועוד, שבמקום תיבת 'ויקחו' היה לו לומר 'זיתנו', וגם תיבת אליך מיותרת.

ובדרך הרמז נראה לומר, ע"פ מ"ש"כ בספר סידורו של שבת שיש שני מיני השפעות שהקב"ה משפיע ליראיו, השפעה טבעית והשפעה נסית. וכשהאדם מתנהג בעבודת ה' שלא בדרך הטבעי, אלא במסירות נפשו וגופו, זוכה להשפעה נסית למעלה מן הטבע, וכמו שמצאנו בר' חנינא בן דוסא מ'י שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק, ועוד כהנה וכהנה. אבל העובד את ה' בתורה ובמצוות כפי כוחו בלבד, ואוכל וישן כפי צרכו, ואינו מסגף את גופו לעבודת ה', זוכה להשפעה טבעית בלבד, עכ"ד הק'.

והנה השפעות אלו מקורם במשכן ה', ולכן צוה ה' 'להעלות נר תמיד' שהוא שלא בדרך הטבע, שמשם יזכו הראויים לכך השפעה נסית.

וזה הנרמז בפסוק: ואתה, היינו, אתה שמוטר נפשך ומאודך, ואינו נזכר בשמו, כי אינו זוכר מעצמו כלל. ואם 'תצוה' ותדביק 'את בני ישראל' במדתך, 'ויקחו' ממך מידה זו השייך 'אליך', שהוא 'שמן זית זך', שכן שמן רומז לחכמה, ושמן זית זך רומז לחכמה שלמעלה מן הטבע, וילמדו ממך לכתת ולסגף גופו לעבודת ה' 'כתיב למאור', אז יזכו לקבל השפעה נסית מן השמים ולהעלות נר תמיד, שהוא בדרך נסית.

הגה"צ ר' אברהם טכוריק זצ"ל, הנודע בירושלים בשם ר' אברהם לע טשעכנאווער, תפארת אברהם

ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך כו' ואתה תזכר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה וכו'.

עונר"ל דהאי אשר מלאתיו קאי על אהרן שמוכירו בפסוק הקדום ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך, דאמר לו הקב"ה שידבר אל החכמים שידעו שמלאתי את אהרן רוח חכמה, ר"ל שישגיחו היטב לעשות את בגדיך בקדושה, ולא יחשבו ח"ו בעשייתם איזה מחשבה לא טובה כי אהרן ירגיש זאת כאשר ילבוש את הבגדים ברוח חכמה שלו אשר נתתי בקרבו, כי הצדיקים מרגישים בחכמתם (וברוח קדשם), כדמצינו ביצחק אבינו שהרגיש שגיהנום נכנס עם עשיו ועם יעקב ריח גן ערן וכתוב והריחו בירת ה'. וכן שמענו מצדיקים שהי' להם הרגשה זו בבני אדם כידוע ובעל טו"ז ז"ל שלח לו הש"צ שר"י חלוק שאם ילבשו יתרפא, והלך בעל טו"ז ז"ל מקודם לטבול במקוה טהרה ואח"כ לקח החלוק בידו ואמר טמא טמא. ומיושב בזה דקדוק

המפוי' דהו"ל לכתוב אשר מלאתים בלשון רבים, ולמ"ש א"ש דקאי על אהרן והבן.

הגה"צ ר' שלמה זלמן עהרנרייך זצ"ל הי"ד, גאב"ד שאמלויא, אבן שלמה עה"ת

ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת.

בפסוקים אלו מרחיבה התורה בתיאור הבגדים המיוחדים, המפוארים והקדושים שלבשו הכהנים בעת עבודתם בבית המקדש.

ובאמת, כל ישראל נקראים כהנים, כדכתיב, "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (לעיל יט, ו). כל אחד מישראל עומד תמיד ומשרת לפני הקב"ה בתפילותיו, בלימוד התורה ובקיום המצוות הממלאים את חינויו. לכן, כמו הכהנים בעבודתם בבית המקדש, כל אחד ואחד מישראל צריך שיהיה לבושו מיוחד, שיהיה ניכר שהוא ממשרת ה'.

לבוש יהודי צריך להיות מיוחד בג' דברים: צנוע.... שנית, להיזהר מלבוש האסור ע"פ תורה שזה שעטנז... שלישי, בלבוש של מצוה, ציצית...

נדמה לאדם שענין הבגדים הוא בס"כ ענין חיצוני ולא כל כך חשוב, אבל האמת היא שיש בהם נקודה פנימית ועמוקה, ולכן הם תופסים מקום חשוב בעבודת ה'...

הגה"צ ר' שמשון פינקוס זצ"ל, תפארת שמשון בת"ד, בגדים - שמירה על פנימיות האדם

ועשית חסן משפט וגו' כמעשה אפוד תעשנו.

ולכאורה קשה הא מפורש בפסוק זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משור תעשה אותו. ולענין מה נאמר כמעשה אפוד תעשנו.

וי"ל להתורה מרמז לנו דרך לעבודת הבור"ה אשר האדם יתנהג בדברים החומריים עפ"י התורה ולקדש עצמו במותר לו ולא ינהוג א"ע כהפקר ח"ו באברים החומריים לעשות ולאכול מה שלבו חפץ וידמה שקר בנפשו שלבו שלם עם אלקיו, דאי אפשר זאת כי הלב נמשך אחר התנהגותו באברים החומריים, דאי אפשר שיהיה לבו שלם עם ה' ב"ה, באם איברי החומר מתנהגים בהפקר ח"ו. ונודע דהאפוד הוא לבוש מאחוריו ממתנים ולמטה שהמה איברים חומריים, וחשן הוא לבוש ותכשיט נגד הלב שהוא אבר רוחני שבאדם לחשוב במושכלות. וז"ש הכתוב שהחשן שהוא נגד הלב כמעשה אפוד תעשנו. היינו כמו הרגלו והתנהגותו באברים החומריים כמו כן יהיה הלב נטוי. לכן יעשה אדם כל דברים בעניני הגוף ש"ש לקיים בכל דרכיך דעה ויהיה לבו שלם עם הבוית"ש.

דברי יחזקאל, מהרה"ק משינאווא ז"ע

פתוחי חתם קודש לה'.

יש לומר על דרך רמז, על פי מה דאיתא בגמרא (תענית דף ב עמוד א) ג' מפתחות בידו של הקב"ה ולא נמסרו לשליח, מפתח של חיה דכתיב ויפתח ה' את רחמה, מפתח של גשמים דכתיב יפתח ה' לך את אוצרו הטוב, מפתח של תחיית המתים דכתיב בפתחי אני את קברותיכם ע"כ, וידוע דלית מילתא דלא רמיזא באורייתא (עיין תענית ט), וכאן רמזה לנו תורתנו הקדושה הענין הזה, פתוחי חתם ר"ת ח"ה ת'חיה מ'טר קודש לה', רצונו לומר שפתוחי (המפתחות) חתם קודש לה', ולא נגע בהם זר.

הגאון מוילנא זצ"ל, קול אליהו על התורה

רהשי ההלכה

פסקים וביורוי הלכות בדברים
המוציאים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי זצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקלה חסידי בני ברק, מור"ן בשבט הלוי
ונח"מ פסקי מורן ישיבת מור

פסקי הלכות

המשך התחילו דבר שבקדושה בעשרה ויצאו מקצתן

ד. יצאו מקצתן בתפילת מנחה: יצאו מקצתן לאחר שהתחילו אשרי ונשארו ששה או יותר נסתפק הפמ"ג אם יכולים לומר קדיש אמנם הרבה מהאחרונים כתבו שאין יכולים לומר הקדיש אם אין עשרה בשעה שהתחילו לומר קדיש (משנ"ב סי' נ"ה סק"ה), היו עשרה בשעת תפילת הלחש ויצאו מקצתן אין הש"ץ יכול להתחיל בחזרת הש"ץ וגם אין יכול לומר קדיש שתקבל שלאחר שמו"ע (בה"ל שם סי"ג ד"ה ותפלת ערבית בשם נוי"ב), היו עשרה בתחילת חזרת הש"ץ ויצאו מקצתן ונשארו לפחות ששה, אומרים קדושה וקדיש שתקבל שלאחר שמו"ע (רמ"א בס"ג שם) אבל אין אומרים תחנון וכן אין אומרים קדיש שלאחר עלינו אם אין י' ואפילו אם היו י' בשעת אמירת עלינו אין אומרים קדיש בלי י' (משנ"ב שם סק"כ).

ה. יצאו מקצתן בתפילת ערבית: היו עשרה בשעת ברכו ויצאו מקצתן ונשארו לפחות ששה אומרים הקדיש שלפני שמו"ע אבל אין אומרים קדיש שתקבל שלאחר שמו"ע וכ"ש שאין אומרים סדר קדושה וקדיש במוצ"ש (רמ"א שם ומשנ"ב סק"ב), היו י' בשעת תפילת הלחש ויצאו מקצתן ונשארו לפחות ששה אומרים קדיש שתקבל ובמוצ"ש יכולים לומר חצי קדיש סדר קדושה וקדיש שתקבל (משנ"ב שם), אבל אין אומרים קדיש שלאחר עלינו ואפילו כשהיו י' בשעת אמירת עלינו (משנ"ב שם סק"כ).

ו. יצאו מקצתן בשעת קריאת התורה: אם התחיל העולה הראשון לומר ברכו ויצאו מקצתן ואין עשרה אין להמשיך לקרות בתורה, אבל אם התחיל הברכה ויצאו מקצתן וכ"ש אם התחילו לקרות ויצאו מקצתן ונשארו לפחות ששה גומרים כל הקריאה ואומרים קדיש שלאחריו, אבל אין להוסיף בשבת יותר מהשבעה קרואים, כמו כן לא יקראו למפטיר שהוא ענין אחר וכ"ש שלא יפטירו בנביא, ויש שכתבו שטוב לומר ההפטרע בניבא בלא ברכה, היו י' בשעה שהתחיל המפטיר לומר הברכה ויצאו מקצתן ונשארו לפחות ששה גומרים הקריאה בתורה ומברך לאחריה ואת ההפטרע בניבא יאמרו בלא ברכה, היו י' בשעה שהתחילו לומר הברכה של ההפטרע ויצאו מקצתן ונשארו לפחות ששה גומרי' להפטיר בניבא עם הברכות שלאחריה (שו"ע סי' קמ"ג ס"א ומשנ"ב שם סק"ו ובשע"צ שם סק"ה).

ביורוי הלכות

היו עשרה בשעת חזרת הש"ץ ויצאו מקצתן האם מותר לכהנים לישא את כפיהם

משום דילפינן גז"ש בני ישראל דכתב בני"כ לונקדשתי בתוך בני ישראל דילפינן מהתם שצריך י' בדבר שבקדושה מגז"ש דתוך תוך ממרגלים שהיו עשרה) ולכן א"צ לכתוב כן בפ"י בס"י קכ"ח, ועי' בשו"ת שבט הלוי ח"ד סי' י"ד שכ' מורן זצ"ל ואני איני יודע במה הוכיח זה בס' מטה יוסף כי לא נמצא אצלנו וגם לא ידעתי האין נוכל לחלוק על מה שמפורש בירושלמי דנ"כ ענין אחר הוא וצריך עשרה בתחילתו וכ"כ גם בפר"ח בס"י נ"ה סק"ב, ומה שהק' הפר"ח מ"ש מקדיש שלם דאחר ובא לציון שגומרין אם היו י' בתחילת שמו"ע כבר יישב זה בפמ"ג שהוא חלק מהתפילה משא"כ נ"כ ועוד דנ"כ דאורייתא ותפילה דרבנן ואינו בדין שיגרו אחריו (ומצאתי את ס' מטה יוסף הנוכח וראיתי שחולק עם על הבנת השכנה"ג בקו' הירושלמי והבין הוא שקו' הירושלמי היתה מדוע צריכים לומר שצריך י' בחזרת הש"ץ הרי הדברים ק"ו אם אין פורסין על שמע בפחות מ"י אף שקדושה שביצור מותר ליחיד לאמרה א"כ ק"ו שמו"ע שיש בה קדושה שצריך עשרה ומת' הירושלמי שהחידוש הוא שגם בשמו"ע שיש בה קדושה אם התחילו ב"י גומרין אבל לא ר"ל כלל דאם התחילו ב"י יוצר ויצאו מקצתן שאין גומרין שמו"ע דזה א"י רק בר"ן ולא בירושלמי, אמנם בנ"כ לא שייך כלל קו' הגמ' דודאי צ"ל שצריך י' דהו"א שכיון שאינו נחשב לדבר שבקדושה וכמש"כ הר"ן לכן א"צ עשרה כלל קמ"ל דצריך אבל אם התחילו שמו"ע ב"י ודאי יכולים לומר נ"כ אף כשאין י', אמנם בודאי מהר"ן במגילה שם וכן ממפרשי הירושלמי שם נראה שהבינו בקו' הירושלמי כהשכנה"ג דלפי"ז גם נ"כ הוא ענין אחר משמו"ע).

ועי"ע שם בשבט הלוי שכ' מורן זצ"ל דלשי' הנו"ב באה"ע קמא סי' נ"ו שהטעם שמוותר לגמור ביצאו מקצתן הוא משום שבדיעבד יוצאין בדבר שבקדושה גם בפחות מ"י א"כ פשיטא שאין להתחיל נ"כ דאורייתא לכתחילה בפחות מ"י לאחר שכבר אין כאן השראת השכינה, אבל לפי מש"כ בשבט הלוי ח"ד סי' ז' שהטעם שמוותר לגמור הוא משום שקבלו חז"ל שכ"ז שלא גמרו הענין עדיין נשארת השראת השכינה ולכן מותר לגמור הענין א"כ שוב י"ל דאתנין גם לנ"כ דהרי השראת השכינה אינה פוסקת עד גמור חזרת הש"ץ, אלא שמ"מ למעשה אין להקל בכך וכפשוטו הירושלמי שאין נ"כ כשאין י' וכמש"כ הפר"ח הפמ"ג והמשנ"ב להלכה, ועי"ע בשבט הלוי ח"י סי' כ"ז שרצה השואל לתלות דין זה במח' הר"ן והרמב"ם אם נ"כ נחשב לדבר שבקדושה שלד' הרמב"ם דנחשב לדבר שבקדושה י"ל דנגרר אחר שמו"ע דהוה דבר שבקדושה ולכן התחלת התפילה ב"י מהני גם לנ"כ ולד' הר"ן שאינו נחשב לדבר שבקדושה (דילפינן ליה מגז"ש אחרת וכמו שכ' לעיל) אינו נגרר אחר שמו"ע וצריך י' בתחילתו נ"כ, וכ' מורן זצ"ל דאין הכרח לומר דלד' הר"ן אין נ"כ נחשב לדבר שבקדושה ד"ל דילפינן מגז"ש דבני ישראל דנחשב לדבר שבקדושה, אמנם עצם הסברא אינה נכונה דגם אם היו דבר שבקדושה אין זה מוכרח שיגרר אחר התפילה שהוא ענין אחר לגמרי שתפילה דרבנן ונ"כ דאורייתא ואין כל עניני דבר שבקדושה נחשבים לענין אחד.

ועי"כ להלכה למעשה אין הכהנים נושאין את כפיהם אם לא היו עשרה בתחילת נ"כ אבל הש"ץ אומר אלוקינו וכו' וברכת הכהנים.

שאלה: התחילו חזרת הש"ץ כשהיו עשרה ובאמצע שמו"ע יצאו מקצתן (שמוותר לש"ץ לגמור התפילה אם נשארו ששה) וכשהגיעו לנשיאת כפים כבר לא היו י' האם מותר לכהנים לישא את כפיהם?

תשובה: א"י במתנ"ג דמגילה כג: אין פורסין על שמע ואין עוברין לפני התיבה ואין נושאין את כפיהם וכו' פחות מעשרה, וכן נפסק להלכה בשו"ע סי' קכ"ח ס"א אין נשיאת כפים בפחות מעשרה, ובשו"ע סי' נ"ה ס"ג כ' המחבר שאם התחיל (הש"ץ) באבות ויצאו מקצתן (ואין עשרה) גומר אפ"י קדושה, וברמ"א פסק דיכולים לומר גם קדיש שלם שלאחר ובא לציון, אמנם לא נתבאר בשו"ע אם יכולים הכהנים לישא את כפיהם באופן, ובשיירי נוספת הגדולה בהגה' הטור סק"ג הוכיח מירושלמי (מגילה פ"ד ה"ד) שאין יכולים לישא את כפיהם אלא א"כ היו עשרה בתחילת נשיאת כפים, דבירושלמי שם קאי אמתנ"ג דמגילה הנ"ל ומקשה הירושלמי מכיון דתנינן אין פורסין את שמע פחות מעשרה ליידיא מילה (פ"י לאיזה צורך) תנינן אין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה, ומתוך הירושלמי לכן צריכה כהדא דתני אין פורסין את שמע פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן גומר אין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן גומר אין נושאין את כפיהם פחות מעשרה התחילו בעשרה ויצאו להן מקצתן גומר וכו', והבין השכנה"ג שקו' הירושלמי היתה שמאחר שכבר אי' במתנ"ג דאין פורסין את שמע בפחות מעשרה א"כ מדוע צריכין תו לומר שאין עוברין לפני התיבה בפחות מעשרה הרי אלו שפורסין על שמע הן עוברין לפני התיבה והרי הן כבר עשרה, ומתוך הירושלמי דמתנ"ג קמ"ל דאם התחילו בעשרה בפורס על שמע ויצאו מקצתן גומרין יוצר אבל אין יכולין לעבור לפני התיבה בפחות מ"י דהוא ענין אחר ואין מתחילין ענין אחר כשאין עשרה בתחילתו ולכן חילקה המשנה כל ענין לעצמו, ולפי"ז כ' הכנה"ג דה"ה לנשיאת כפים דבהא נמי איכא לאקשווי מדוע צריך לכתבו שהרי כיון שצריך י' לחזרת הש"ץ יהיה י' בשעת נ"כ אלא ודאי קמ"ל דהוא ענין אחר ואין הכהנים נושאין את כפיהם אם יצאו מקצתן קודם שהתחילו נ"כ ורק אם בתחילת נ"כ היו י' ויצאו מקצתן גומרין, ומ"מ יכול הש"ץ לומר אלוקינו וכו' ברכנו וכו' וברכת כהנים דהוה נחשב לחלק מהתפילה, ועי' בפמ"ג (סי' נ"ה א"א סק"ג) שכ' ג"כ דנ"כ הוה מילתא אחריתי ואין נ"כ אם יצאו מקצתן ועוד דנ"כ דין תורה ותפילה דרבנן ואינו בדין שיגרו נ"כ שהוא דין תורה בתפילה דרבנן וכ' דכן מפורש בירושלמי שם, וכן פסק במשנ"ב שם סק"י ובה"ל ס"י קכ"ח ס"א ד"ה בפחות מעשרה.

אלא בשב' תורת חיים (סופר, סי' קכ"ח סק"א) לאחר שהביא מש"כ השכנה"ג והפמ"ג הנ"ל כ' שמצא בשו"ת מטה יוסף ח"ב סי' י"ב שמוותר לכהנים לישא את כפיהם אם היו עשרה בתחילת חזרת הש"ץ והוכיח זה ממה שהשיטתו הטור והשו"ע בס"י קכ"ח לגבי נ"כ דין דיצאו מקצתן גומרין ועכ"ל דס"ל להדברים ק"ו דאם כשיצאו מקצתן בתחילת שמו"ע גומרין קדיש וקדושה וכמש"כ בס"י נ"ה א"כ כ"ש שגומרין גם נ"כ שאינו נחשב לדבר שבקדושה (וכמש"כ הר"ן במגילה יג: ד"ה ואין נושאין דהא דצריך עשרה בני"כ הוא

הילולא דצדיקא

גלב"ע
כ"א אדר תרל"ז
אב"ד דוקלא

הרה"ק
רבי אביגדור
האלברשטאם זי"ע

אלה תולדות

רבינו הרב הגאון הגדול החריף ובקי המפורסם (ש"ת בית יצחק יר"ד ח"א סימן קמח), חסידא ופרישא (ש"ת דברי חיים ח"א סימן קלו), החסיד המפורסם (שם ח"ב סימן עו), וכעדות אחיו הדברי חיים 'שכאשר הוא רוקד, ורוקד' עמו כל הארבעה טורים' (הרה"ק מנאסויד זצ"ל), וזכה לגילוי אליהו הנביא, וכי רוח הקודש מפעמת בו כזוג (הרה"ק מרודניק זצ"ל), נולד בשנת תק"פ כבן זקונים להגה"ק הר"ר אריה לייבוש האלברשטאם זצ"ל, דיין בפשמישל ואח"כ בטארניגראד, בגיל שלוש נתייתם מאביו ונתגדל בצאנו אצל אחיו הגדול הרה"ק הדברי חיים מצאנז זצ"ל, בהגיעו לפרקו נשא את בתו של הרה"ק הר"ר אברהם חיים הורוויץ זצ"ל אב"ד לינסק בהרה"ק הזרע קודש מראפשיץ זצ"ל, מתחילה נתקבל רבינו כרב העיר באבוב, ואח"כ עבר לכהן פאר ברבנות העיר דוקלא ע"פ המלצת הרה"ק הדברי חיים זצ"ל שאף הגיע להכתרתו.

עושה גדולות

פעם אחת כאשר הגיע איזה רב ללמוד אצל רבינו ולקבל עליו סמיכה להוראת יורה יורה, אמר לו רבינו, הידוע תדע איך צריכין להיות רב, אם יבוא אליך שני בעלי דינים לדין תורה והיה אם האחד ימאן לקיים פסק הדין אז תעמוד בעוצם גודל כח התורה הקדושה, ותאמר בקול חוצב להבות אש, בשם התורה הקדושה כך הוא ההלכה ומי שיהיה להתריס נגד פסק הדין ידע כי בנפשו הוא, כי התורה הקדושה בעצמו ... (דברי שלום סטראפקוב).

פעם נסע רבינו לשבות בעיירה מרוחקת והתארח בביתו של אחד מנכבדי המקום, מנהג היה בימים ההם למסור לאורח החשוב את סיר החמין, והאורח היה מסתלק לכל המסובים, בסעודת השבת כאשר הוגש הסיר לרבינו והוא טעם מהתבשיל, ולהפתעת כל המסובים המשיך לאכול עד שסיים כל מה שהיה בסיר, כשהונח הסיר ביקש רבינו לברר האם עוד נותר מהחמין במטבח, וכשבעלת הבית אמרה שיש עוד במטבח ביקש את הנותר, ואף אותו אכל עד תום. הדבר היה פלא לנוכחים, אשר ניסו ללמד זכות על הרב, שבוודאי היו לו כוונות עמוקות ונשגבות בזמן אכילת מאכלי השבת, וסיומם עד תום. לאחר זמן מה נתגלה הסוד של החמין, כי בחמין היה נפט שכנראה ניתן לתוכו במקום שמן על ידי המשרתת, רבינו שהבין שאם יטעמו מהחמין בני הבית ויבינו את אשר קרה יכעסו על המשרתת, ואולי אף יפטר אותה מעבודתה, וזה יגרום צער נוסף למשפחתה שממילא עניה ומרודה, לכן העדיף רבינו לאכול במסירות נפש את כל החמין על אף שיחשבוהו לזולל ובלבד שלא תפגע המשרתת האומללה.

פועל ישועות

פעם אחת כאשר הגיע רבינו לבקר את אחיו הגדול - הרה"ק הדברי חיים זצ"ל, היה שם הילד יחזקאל - ה"ה לימים הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא זצ"ל, כבן שבע שנים, כשסיים את ביקורו ליווהו הדברי

חיים עד למרכבתו, כשעלה והתיישב בה נזכר ששכח לקחת משהו מהבית, הוא שלח את הילד להביאו, וכשרץ הביתה קרהו אסון, עגלה זוהרת עמוסה בגזרי עצים הפילה את הילד ועברה עליו ר"ל, מיד מיהרו לקרוא לרופאים שבדקו את הילד והתייאשו כולם מחייו משום שכבדו נחלק ונחצה לשניים ר"ל, רבינו שחש רגשי אשמה על מה שקרה לילד בשליחותו, נשא את ידו לשמים וקרא, 'רבונו של עולם, אם היה אמור להוולד לי בן זכר, הריני מוחל עליו, ובלבד שתתגלה ברחמך הרבים ותשלח רפואה שלמה ליחזקאל'ה', ומה נורא הדבר, שהילד יחזקאל'ה החלים שלא כדרך הטבע, ואילו לרבינו נולדו לו בנות בלבד, ותלה הדבר בענין זה...

פעם אחת קודם יום הכפורים נועצו יחדיו איכרי הכפר צערגימא ויאשינקא הסמוכים לדוקלא, כי יתאספו יחד ביום הכפורים להרוג את כל היהודים בעיר דוקלא, לשלול שלל ולבזו בז רח"ל. כאשר נוגע הדבר לרבינו, ויתחלחל רבינו מאוד, ותיכף הודיע להשר מחוז, ושר העיר שלח תיכף אנשי חיל ממדינת אונגארן לעיר דוקלא, בערב יום הכפורים הלך רבינו עם משמשו לכפר צערגימא, [טעמו ונימוקו לא נודע]. וישב על האיציטבא שלפני הקרעטשמע דשם, והנה הארענדאר דשם ה' לו ערל אחד שמסר לו תמיד את השענוק בשבתות וימים טובים, והערל ההוא ישב אז בהקרעטשמע, ובראות על ידי החלון והנה רבינו יושב מבחוץ, עמד הגוי אצל החלון ואמר לרבינו, ידוע תדע כי אתה תהיה הראשון אשר יהרגו אותך. ויהי כשמוע הארענדאר [הבעה"ב] את דברי הערל, רץ תיכף החוצה לראות מי האיש היושב שם, והיה כראות את רבינו יושב שם, נתחלחל מאוד, ואמר לו, האם שמע רבינו מה שאמר הולל הזה? אמר לו רבינו, שמעתי היטב 'אבער ער וכלב זיך פריער א מעשה טוהן', אבל הוא יעשה מעשה בעצמו תחילה]. ביום המחרת - יום הכפורים אחר קריאת התורה הלך הארענדאר אל ביתו לראות מה נעשה בביתו, ומצא את הדלת נעול, ושאל את השכנים אם פתח את המרזח בבוקר, ואיה הוא, השיבו לו, הלוא הערל הזה תלה את עצמו על העליה, כן יאבדו כל אויביך ה' בס"ד.

רצון ראינו יעשה

סיפר הרה"ק כ"ק השפע חיים מצאנז קלויזנבורג זצ"ל, כה סיפר רבינו פעם אחת רציתי לנסוע להסתופף אצל הרה"ק מרוז'ין זצ"ל, אמנם מכיון שלא היה לי כסף להוצאת הנסיעה, יצאתי למסע רגלי, בלכתי בדרך התחלתי ללמוד מסכת עירובין בעל פה, 'ובאמצע מחמת חולשא דאורחא קרה לי אסון איום ונורא שלא יקרה ח"ו לשום בר ישראל ששכחתי כמה מילים באיזה רש"י, ולא ידעתי לשות עצות בנפשי, האם לחזור לביתי או להמשיך בדרכי, וכמעט שיצאה נפשי מרוב צער ועגמת נפש כיון שלא היה בידי גמרא לעיין בה, שאוכל להמשיך בלימודי. עד שהגעתי לקרעטשמע [בית מרוזח] ונכנסתי לשם, ובעברי ליד הפתח ראיתי איזה דף

קרוע מונח על הארץ, כשהרמתי אותה ראיתי לשמחתי שזהו אותו דף גמרא עם דיבור רש"י שנתקלתי בה. אח"כ בדרך כמעט קפאו עצמותי מחמת ששרר אז קור גדול ונורא, והחלטתי להמשיך בדרכי עם עגלת הפאסט [מרכבת הדואר] שהיו מובילים אז את הדואר בעגלה רתומה לשני סוסים ותמורת תשלום מועט היה אפשר להצטרף אליה, ונכנסתי בינתיים לקרעטשמע, כששאל אותי הבעה"ב על מבוקשי, ואמרתי לו שאני מחכה לעגלת הפאסט, אמר לי, שעלי לחכות בחוץ כי הם לא נכנסים בפנים. ולפתע נשמע שם קול הכרזה מערל שיכור אחד, שכל מי שרוצה לנסוע עם הפאסט, יכול לחכות כאן כי הבעל עגלה של הפאסט יכנס לשתות י"ש. והבעה"ב אמר לי שלא לשמוע לדברי השיכור אשר לא בדעת ידבר, כי בידוע שאף פעם הם לא נכנסים, אמנם כוחי לא היה עמדי לחזור ולצאת, והחלטתי לחכות שם קצת זמן, ואכן בעוד שעה הגיעה הפאסט לשם, ונסעתי עמהם, ויהי לפלא...

פעם אחת נסע למדינת אונגארן ובא לכפר אחד ונכנס להקרעטשמע דשם והארענדאר היה עם הארץ גדול, ובראותו אותו אמר להאנשים שהיו אצלו עוד שלעפער אחד (אורח פרחי) מפולין בא, והי' שם איש פשוט אחד שהי' משרת אצל הארענדאר בשמעו את הדברים האלה חרה אפו ויגש אל הרב ויושט לו את ידו לשלום, וקרבהו מאד ויספר לו את דברי הארענדאר ויאמר לו רבינו, הנה ימים באים ותהפך עליו הגלגל ויהיה עני ורש כמוך היום ואתה תעלה על שלבי העושר וכן היה כי שכר לו איזו קרעטשמע ועלה לאט לאט מעלה מעלה עד ששכר כפר ונעשה עשיר מן ששים אלפים והארענדאר ירד מטה עד שנעשה עני מחזיר על הפתחים ר"ל אחרי כך בא העשיר הנ"ל לעיר דוקלא והביא להרב מנורה של כסף וגם מעות ויאמר אליו, רבי הנה מעת ששכרתי את הכפר אני מוכרח לחלל שבת יאבה נא רבינו סלוח לי על זה וכאשר שמע רבינו כן אמר לו אין אני חפץ בהמנורות שלך ולא בהסעות שלך לך מאתי ולא רצה בשום אופן ליקח ממנו מאומה. זי"ע ועכ"א.

הוא היה אומר

פעם אחת נכנס הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא זצ"ל לדודו רבינו זצ"ל וביקש ממנו הדרכה בעבודת הש"ת איך להינצל מהיצר הרע. אמר לו רבינו, יחזקאל'ע תאמין לי, כי כבר ניסיתי בעצמי את כל העצות איך לשבור ולהכניע את היצר'ר והתחיל לפרט לו כל העצות שעשה להכניע, ובכל זאת אני אומר לך, כי אי אפשר להכניע ולנצח הבחור הזה [היצר הרע] כי אם ע"י לימוד דף גמרא עם תוס', ובכן קח לך גמרא ותלמוד ואז אביי ורבא יורוך וילמדוך דרך בעבודת ה', [ראה שם המשך השיחה] (כתרא דמלכא ח"ב עמוד קמה).

ובכן התבונן, כי לימוד גפ"ת הוא עיקר התרופה נגד היצר, וכמאמרם ז"ל, בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין. כל העבודות והסיגופים הם דברים טובים אבל הטוב שבטובים הוא לימוד גמ' עם תוס'...

באור החסידות

שמן זית זך כתית למאור

בפרשתך, ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד.
וברש"י, כתית למאור ולא כתית למנחות.

חכמינו וזכונם לברכה במסכת נדרים (נ' ע"א) מספרים לנו דרך התקרבותו של התנא הקדוש רבי עקיבא לתורה הקדושה איך שנתעלה ממדרגה פחותה של עם הארץ עד שהיה אומר מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור, למובחר הבריהא שעל כל קוץ וקוץ היה דורש תילי תילים של הלכות.

שבעת שרחל אשת ר"ע נישאה לו מבואר שלא מיד אחר נישואיה ביקשה הימנו לילך לבי רב אלא קדם לזה שני עובדות. עובדה א' שר"ע ורחל אשתו חיו בענינות גדולה ובחורף היו לנים על התבן והיה התבן מסתבך בשערותיהם והיה להם מזה צער גדול. בעת ההוא אמר ר"ע לאשתו אי הואי לי (אם יהיה לי ממון) רמינא לך ירושלים דדהבא (אעשה לך ירושלים של זהב לתכשיט). עוד מסופר בגמ' דאליהו הנביא דפק על פתח ביתם וביקש מהם קצת תבן משום שאשתו ילדה ואין לה על מה לשכב, אמר לה ר"ע לאשתו ראי יש כאן אדם שאפי' תבן אין לו, ענתה לו אשתו זיל הוי בי רב, ושואלים המפרשים מה ענין הקדמות עובדות הללו לבקשת רחל לר"ע שילך ללמוד תורה הקדושה, ומובא בספרים שהתנאי להתעלות תורה ועבודת ה' הוא שמצד אחד צריך לשאוף למדרגות גבוהות ביותר ללא פשרות, ומצד שני לשמוח בכל הישג ואפי' הקטן ביותר, שהרי מדרך העולם כשאחד נמצא בשפל המצב בבית האסורים בעירום ובחוסר כל ויבוא אליו אחד לבשר לו שהולך להתעשר עושר רב ועוד הבטחות מפליגות, לא ישים לבו כלל למה שאומר לו אלא יענה לו אני חפץ אלא לצאת לחפשי ושיהיה לי להם להשקיש רעובני.

ור"ע כשהיה בדלות ושפלות עם כל זה אמר לאשתו כשאתעשר אתן לך ירושלים של זהב שזה שאיפות גדולות ביותר, ומצד שני חיזק ונתחזק שיש להם לשמוח בזה שיש להם אפי' רק קצת תבן להניח ראשם, וכשילך האדם עם שני קצוות אלו יתעלה מעלה מעלה בתורה ועבודת ה' שאם יחשוב כל העת כמה רחוק וכמה יש לו עוד לעלות הרי יסבר לבו בקרבו ולא יוכל לעבוד את ה' ואם לא ישאף למדרגות ויתחזק רק כמעט עבודה שיש לו הרי ישאר על עמדו וגם מה שיש לו יוכל לאבד על ידי זה וכל מה העבודה של האדם

ויסוד זה מלמדנו הרה"ק ר' מנחם מענדל מויטבסק במכתבו הידוע, וזה לשון קדשו:

"תשובה כללית לידידי נפשי בעסק העבודה אשר רבים צועקים על המחשבות זרות והתהוות הסיבה היא הגדלות שבהם שאינם שמחים בעבודתם ולא די להם כי אם בגדולות ונפלאות מהם כי הנה כלל גדול בתורה להיות שמח בחלקו גם בעסק התורה והעבודה אם מעט ואם הרבה ויהנה ממנו מה שאין כן אם אינו נהנה ושמח והנפש רוצה ליהנות מתאוה תאוה וכן המחשבות זרות מפני שאינו שמח בעבודתו ורוצה בגדולות ונפלאות ממנו דוחין אותו למחשבת חוץ שכל מחשבה ומחשבה היכל ה' המה ומי שרוצה לכוונם במקום שאינו ראוי דוחין אותו לחוץ הנה אהובי אחי הלא ידע אינש בנפשיה למה יתפשו בגדולות כמה זכה בהם בודאי מהראוי לומר מתי אניע למעשה אבותי ואף על פי כן יהיה שמח מאוד בעסק עבודתו של עכשיו ובשמחה של מצוה זו יזכה לגדולה הימנה ואם יאמרו הי תורה והי מצוה שאין לו כלום זה אינו והלא (עירובין י"ט ע"א) פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון אבל אינו שמח ונהנה מהם מה שאין כן כשישמח במעשיו יהי כבוד ה' לעולם" עד כאן לשון קדשו

ודרך זה בעבודת הש"ת לומדי מפרשתנו הרה"ק ר' משה מקוונץ זיע"א והרה"ק הישמח ישראל מאלכסנדר חוור ע"ז כמה וכמה פעמים משמו "כתית למאור" שהענוה צריכה להביא אותך למאור ולא ח"ו "למנחות" לעצבות ולרפיון ויאוש בעבודת ה'.

ואלו דבריו הקדושים של הישמח ישראל זיע"א "שצריך שיהיה הכנעה שתביא להתלהב לעבודת הבורא ולא לעצבות כמו שכתב הרבי ר' משה מקאוניץ זצלה"ה על דברי רש"י ז"ל פ' תצוה כתית למאור ולא כתית למנחות פי' אף שהזוהרתוך להיות כתית הוא רק למאור שתאיר ותתלהב ע"י הכנעתך בעבודת הבורא יתברך שמו ותתקן מעשיך ולא כתית למנחות מלשון מינח שהענינות יהי מונח אצלך ותתיימש עצמך על ידי זה ולא יערב לך לגשת אל הקודש שזו היא עצבות ולא הכנעה וזה שאמרו חז"ל בומן שהיו מסתכלין כלפי מעלה היינו אף בעת שפלותם הסתכלו כלפי מעלה היינו בגודל רוממות ית"ש שאין להעריך ולא אמרו לנפשם נושא ועוד הוסיפו כח ואומץ התחזקות כי היו בוטחים בדי' ובישועתו המה מתגברים.

נצור לשונך

עפ"י סדר
הלימוד היומי

הלכות
שמירת הלשון

יד אדר ראשון - הלכות אסורי לשון הרע - כלל ב

יא. ויהיה לפי מה שבארנו בעזרת ה' יתברך הכללים דאפי' תלתא, צריך לזָהר, בְּשִׁישׁוֹבֵין שִׁבְעָה טובי העיר לעין בדבר הנקגת אנשי העיר בעניני הערכות וכיִצַּא בְּזָה, בְּדָבָר שֶׁהוּא חוֹב לְזָה וזְכוּת לְזָה, וְנַחֲלָקוּ בְּדַעוֹת וְעַמּוּדוֹ לְמַנְיָן וְהִלְכוּ בְּתָר רַבָּא (אחר הַרְבּ). בְּשִׁיִּצְאוּ מִחֶדֶר הַקְּהָל, צְרִיכִין לְזָהר מֵאֵד בַּל אֶחָד וְאַחֵד, שְׂלֵא לְסַפֵּר אַחֵר כֶּךָ דַּעְתּוֹ אוּ דַעְתּוֹ פְּלוֹנִי, שֶׁהִיא מִתְחַלֶּה בְּעֵינֵי זֶה לְהַקֵּל עַל אוֹתוֹ פְּלוֹנִי, אִךְ חֲבָרִין רַבּוּ עֲלָיו וְהִכְרִיחוּהוּ לִילֵךְ בְּתָר דַּעְתָּם. וְלֹא מִבְּעֵי (וְאִ"צ לומר) אִם הִסְכַּם בֵּינֵיהֶם מִתְחַלֶּה, בְּשִׁיִּצְאוּ מִחֶדֶר הַקְּהָל שְׂלֵא לְגַלוֹת אוּ לְסַפֵּר לְאִישׁ הַנוֹכְחִי גּוֹפָא, שְׂאֵלֶיךוּ נּוֹגַע הַחוּב הֵהוּא. בְּדַאי אֶסּוּר גְּמוּר הוּא, אֶלְא אֶפְלוּ בְּסַתְמָא, וְגַם אֵינְנוּ מִכּוֹן לְגַלוֹת, רַק בְּמִקְרָה לְסַפֵּר לְאַחֵר בְּלִשׁוֹן שִׁירְאָה מִדְּבָרִין, שֶׁדַּעְתּוֹ אֵינְנוּ נוֹטֶה לְזָה גַם עֵתָה, אִךְ שְׂאֵינּוּ יְכוּל לְרַיב עֲבוּר זֶה עִם חֲבָרִין הַנְּשֹׂאָרִים, גַּם בַּן אֶסּוּר גְּמוּר הוּא, (וְלִפִּי דַעַת הַיָּד הַקְּטָנָה, אֶפְלוּ אִם יִסְפֵּר סֵתָם, אִיךְ שֶׁדַּעְתּוֹ הִיא מִתְחַלֶּה לְהַקֵּל עַל אוֹתוֹ פְּלוֹנִי, וְאַחֵר כֶּךָ עַמּוּדוֹ לְמַנְיָן וְהִלְכוּ בְּתָר רַבָּא, גַּם בַּן אֶסּוּר). וְאֵין שׁוּם נִפְקָא מִנָּה (הַבְּדֵל) בֵּין לְמִסְפֵּר דְּבָר זֶה מִעַצְמוֹ, וּבֵין אִם עַמּוּד עֲלָיו חֲבָרוֹ בְּחִרּוּפִין עַל דְּבָר זֶה הִפְסֵק שְׂפִיצָא מֵאִתָּם עַל דְּבָר פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי, בְּכָל גּוֹנֵי (בְּכָל הַאֲפָּנִים) אֶסּוּר לְהַשִּׁיל אֶת הַעוֹלָה עַל חֲבָרוֹ וְלְסַלְקָהּ מֵעֲלָיו, אַף שֶׁהוּא אִמְתָּ.

מקדש מעט

ואיסור שיחה
בשעת התפילה

בעניין השיבות
עניית אמן

ו"אתה" תצוה את בני ישראל

בספר 'לימודי נסיון', מביא המחבר שם ואומר על הפסוק ואתה תצוה את בני ישראל, וז"ל: ואתה (כל יהודי ויהודי) תצוה, היינו שמהנהגתך ודרךך בחיים ללמוד את ספיקודי ה', ותהי' 'מוסטער' (אחד שילמדו ממנו) בעיני העם. עד כאן.

ידע פשוט כל אחד ואחד:

יכול להיות ילד, בחור, אברך, או יהודי מבוגר וכו', אשר קיבל על עצמו התחזקות לא לדבר בשעת התפילה. אמנם: אם הוא רואה יהודי מדבר בשעת התפילה, הרי זה יכול להחליש את קבלתו, ויתחיל לדבר באמצע התפילה, כל זה מחמת שראה **אותך** מדבר! בשעת התפילה, חזרת הש"ץ, בשעת קדיש או בשעת קריאת התורה.

חשבון זה של איסור הדיבור בשעת התפילה, יכול להגיע לחשבונך ח"ו לאחר מאה ועשרים! אפילו אם לאחר ימים אתה מפסיק לדבר בשעת התפילה, אמנם פלוני לא ראה או ידע שהפסקת, הרי הוא לא בודק אותך תמיד. וקל וחומר אם אתה אדם חושב, או אדם שאנשים מסתכלים עליך בהערכה, וכן באמת כל בן ישיבה, אומרים האחרים, ומה הוא שהוא בן תורה, מדבר בשעת התפילה, לא למה שאני לא אדבר...

וכן אם אחד בא לדבר עמוך בשעת התפילה ואתה מרמז לו שאתה לא מדבר כעת, מי יודע, אולי יתן לא חיזוק ויתעורר גם הוא לא לדבר בעת התפילה...

ולחפץ גם! אם אתה מפסיק לדבר בשעת התפילה, יאמרו אחרים, אם הוא לא מדבר או גם אני לא אדבר, וכן חשבון זכויות יכול להיות אצלך לאחר מאה ועשרים שנים טובות.

וכן באמת בכל מעשה טוב, אחרים יכולים ללמוד ממך לעשות טוב ולהיפך חלילה גם. ורמז נאה גם למה לא נכתב שמו של משה רבינו בואת, דזה מדבר לכל אחד ואחד מישראל.

ואתה - כן אתה! תצוה את בני ישראל!